

ஸ்ரீ:

ஸ்ரீமதே நிகமாந்தமஹாதேஸிகாய நம:

ஸ்ரீமாந் வேங்கடநாதார்ய: கவிதார்க்கிககேஸரீ |
வேதாந்தாசார்யவர்யோ மே ஸந்நிதத்தாம் ஸதா ஹ்ருதி ||

|| ஸ்ரீமத்பகவத்கீதா ||

|| ஸாங்க்யயோக: ||

(த்விதீயோத்யாய:)

This document* has been prepared by

Sunder Kidambi

with the blessings of

ஸ்ரீ ரம்கராமாநுஜ மஹாதேஸிகந்

His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṅgam*

---

*This was typeset using L^AT_EX, Itrans, and the **iitmtam** font.

ஸ்ரீ:
ஸ்ரீமதே ராமாநுஜாய நம:

॥ ஸாங்க்யயோக: ॥
(த்விதீயோத்யாய:)

ஸஞ்ஜய உவாச

தம் ததா க்ருபயாவிஷ்டமஸ்ருபூர்ணாகுலேக்ஷணம் |
விஷீதந்தமிதம் வாக்யமுவாச மதுஸூதந: ॥ 2.1 ॥

ஸ்ரீபகவாநுவாச

குதஸ்த்வா கஸ்மலமிதம் விஷமே ஸமுபஸ்திதம் |
அநார்யஜுஷ்டமஸ்வர்க்க்யமகீர்த்திகரமர்ஜுந ॥ 2.2 ॥

க்லைப்யம் மா ஸ்ம கம: பார்த்த நைதத்த்வய்யுபபத்யதே |
க்ஷூத்ரம் ஹ்ருதயதௌர்ப்பல்யம் த்யக்த்வோத்திஷ்ட பரந்தப ॥ 2.3 ॥

அர்ஜுந உவாச

கதம் பீஷ்மமஹம் ஸாங்க்யே த்ரோணம் ச மதுஸூதந |
இஷுபி: ப்ரதியோதஸ்யாமி பூஜார்ஹாவரிஸூதந ॥ 2.4 ॥

குருநஹத்வா ஹி மஹாநுபாவாந்

ஸ்ரேயோ போக்தும் பைக்ஷ்யமபீஹ லோகே |

ஹத்வார்த்தகாமாம்ஸ்து குருநிஹைவ

புஞ்ஜீய போகாந் ருதிரப்ரதிக்க்தாந் ॥ 2.5 ॥

ந சைதத்விதம்: கதரந்நோ கரீயோ

யத்வா ஜயேம யதி வா நோ ஜயேயு: |

யானேவ ஹத்வா ந ஜிஜீவிஷாம:

தேவஸ்திதா: ப்ரமுகே தார்த்தராஷ்ட்ரா: ॥ 2.6 ॥

கார்ப்பண்யதோஷோபஹதஸ்வபாவ:

ப்ருச்சாமி த்வாம் தர்மஸம்மூடசேதா: |

யச்ச்ரேய: ஸ்யாந்நிஸ்சிதம் ப்ருஹி தந்மே

ஸிஷ்யஸ்தேஹம் ஸாதி மாம் த்வாம் ப்ரபந்தம் || 2.7 ||

ந ஹி ப்ரபஸ்யாமி மமாபநுத்யாத்

யச்சோகமுச்சோஷணமிந்த்ரியாணாம் |

அவாப்ய பூமாவஸபத்நம்ருத்தம்

ராஜ்யம் ஸுராணாமபி சாதிபத்யம் || 2.8 ||

ஸஞ்ஜய உவாச

ஏவமுக்த்வா ஹ்ருஷீகேஸம் குடாகேஸ: பரந்தப: |

ந யோத்ஸ்ய இதி கோவிந்தமுக்த்வா தூஷ்ணீம் பபூவ ஹ || 2.9 ||

தமுவாச ஹ்ருஷீகேஸ: ப்ரஹஸந்நிவ பாரத |

ஸேநயோருபயோர்மத்யே விஷீதந்தமிதம் வச: || 2.10 ||

ஸ்ரீபகவாநுவாச

அஸோச்யாநந்வஸோசஸ்த்வம் ப்ரஜ்ஞாவாதாம்ஸ்ச பாஷஸே |

கதாஸூநகதாஸூம்ஸ்ச நாநுஸோசந்தி பண்டிதா: || 2.11 ||

நத்வேவாஹம் ஜாது நாஸம் ந த்வம் நேமே ஜநாதிபா: |

ந சைவ ந பவிஷ்யாம: ஸர்வே வயமத: பரம் || 2.12 ||

தேஹிநோஸ்மிந்யதா தேஹே கௌமாரம் யௌவநம் ஜரா |

ததா தேஹாந்தரப்ராப்திர்த்தீரஸ்தத்ர ந முஹ்யதி || 2.13 ||

மாத்ராஸ்பர்ஸாஸ்து கௌந்தேய ஸீதோஷ்ணஸுகது:கதா: |

ஆகமாபாயிநோநித்யாஸ்தாம்ஸ்திதிஶ்வ பாரத || 2.14 ||

யம் ஹி ந வ்யதயந்த்யேதே புருஷம் புருஷர்ஷப |
ஸமது:கஸுகம் தீரம் ஸோடம்ருதத்வாய கல்பதே || 2.15 ||

நாஸதோ வித்யதே பாவோ நாபாவோ வித்யதே ஸத: |
உபயோரபி த்ருஷ்டோடந்தஸ்த்வநயோஸ்தத்த்வதர்ஸிபி: || 2.16 ||

அவிநாஸி து தத்வித்தி யேந ஸர்வமிதம் ததம் |
விநாஸமவ்யயஸ்யாஸ்ய ந கஸ்சித்கர்த்துமர்ஹதி || 2.17 ||

அந்தவந்த இமே தேஹா நித்யஸ்யோக்தா: ஸரீரிண: |
அநாஸிநோட்ப்ரமேயஸ்ய தஸ்மாத்யுத்யஸ்வ பாரத || 2.18 ||

ய ஏநம் வேத்தி ஹந்தாரம் யஸ்சைநம் மந்யதே ஹதம்
உபௌ தெள ந விஜாநீதோ நாயம் ஹந்தி ந ஹந்யதே || 2.19 ||

ந ஜாயதே ம்ரியதே வா கதாசிந்
நாயம் பூத்வா பவிதா வா ந பூய: |
அஜோ நித்ய: ஸாஸ்வதோடயம் புரானோ
ந ஹந்யதே ஹந்யமானே ஸரீரே || 2.20 ||

வேதாவிநாஸிநம் நித்யம் ய ஏநமஜமவ்யயம் |
கதம் ஸ புருஷ: பார்த்த கம் காதயதி ஹந்தி கம் || 2.21 ||

வாஸாம்ஸி ஜீர்ணாநி யதா விஹாய
நவாநி க்ருஹ்ணாதி நரோட்பராணி |
ததா ஸரீராணி விஹாய ஜீர்ணாநி
அந்யாநி ஸம்யாதி நவாநி தேஹீ || 2.22 ||

நைநம் சிந்தந்தி ஸஸ்த்ராணி நைநம் தஹதி பாவக: |
ந சைநம் க்லேதயந்த்யாபோ ந ஸோஷயதி மாருத: || 2.23 ||

அச்சேத்யோ஽யமதாஹ்யோ஽யமக்லேத்யோ஽ஸோஷ்ய ஏவ ச |
 நித்ய: ஸர்வகத: ஸ்தாணுரசலோ஽யம் ஸநாதந: || 2.24 ||

அவ்யக்தோ஽யமசிந்த்யோ஽யமவிகார்யோ஽யமுச்யதே |
 தஸ்மாதேவம் விதித்வைநம் நாநுஸோசிதுமர்ஹஸி || 2.25 ||

அத சைநம் நித்யஜாதம் நித்யம் வா மந்யஸே ம்ருதம் |
 ததாபி த்வம் மஹாபாஹோ நைவம் ஸோசிதுமர்ஹஸி || 2.26 ||

ஜாதஸ்ய ஹி த்ருவோ ம்ருத்யுர்த்ருவம் ஜந்ம ம்ருதஸ்ய ச |
 தஸ்மாதபரிஹார்யேஸர்த்தே ந த்வம் ஸோசிதுமர்ஹஸி || 2.27 ||

அவ்யக்தாதீநி பூதாநி வ்யக்தமத்யாநி பாரத |
 அவ்யக்தநிதநாந்யேவ தத்ர கா பரிதேவநா || 2.28 ||

ஆஸ்சர்யவத்பஸ்யதி கஸ்சிதேநம்
 ஆஸ்சர்யவத்வதி ததைவ சாந்ய: |
 ஆஸ்சர்யவச்சைநமந்ய: ஸ்ருணோதி
 ஸ்ருத்வா஽ப்யேநம் வேத ந சைவ கஸ்சித் || 2.29 ||

தேஹீ நித்யமவத்யோ஽யம் தேஹே ஸர்வஸ்ய பாரத |
 தஸ்மாத்தஸர்வாணி பூதாநி ந த்வம் ஸோசிதுமர்ஹஸி || 2.30 ||

ஸ்வதர்மமபி சாவேக்ஷ்ய ந விகம்பிதுமர்ஹஸி |
 தர்மயாத்தி யுத்தாச்ச்ரேயோ஽ந்யக்ஷத்ரியஸ்ய ந வித்யதே || 2.31 ||

யத்ருச்சயா சோபபந்நம் ஸ்வர்க்கத்வாரமபாவ்ருதம் |
 ஸுகிந: க்ஷத்ரியா: பார்த்த லபந்தே யுத்தமீத்ருஸம் || 2.32 ||

அத சேத்த்வமிமம் தர்மயம் ஸங்க்ராமம் ந கரிஷ்யஸி |
 தத: ஸ்வதர்மம் கீர்த்திம் ச ஹித்வா பாபமவாப்ஸ்யஸி || 2.33 ||

அகீர்த்திம் சாபி பூதாநி கதயிஷ்யந்தி தே஽வ்யயாம் |
ஸம்பாவிதஸ்ய சாகீர்த்திர்மரணாததிரிச்யதே || 2.34 ||

பயாத்ரணாதுபரதம் மம்ஸ்யந்தே த்வாம் மஹாரதா: |
யேஷாம் ச த்வம் பஹுமதோ பூத்வா யாஸ்யஸி லாகவம் || 2.35 ||

அவாச்யவாதாம்ஸ்ச பஹுந்வதிஷ்யந்தி தவாஹிதா: |
நிந்தந்தஸ்தவ ஸாமர்த்த்யம் ததோ து:கதரம் நு கிம் || 2.36 ||

ஹதோ வா ப்ராப்யஸி ஸ்வர்க்கம்
ஜித்வா வா போக்ஷ்யஸே மஹீம் |
தஸ்மாதுத்திஷ்ட கௌந்தேய
யுத்தாய க்ருதநிஸ்சய: || 2.37 ||

ஸுகது:கே ஸமே க்ருத்வா லாபாலாபௌ ஜயாஜயௌ |
ததோ யுத்தாய யுஜ்யஸ்வ நைவம் பாபமவாப்யஸி || 2.38 ||

ஏஷா தே஽பிஹிதா ஸாங்க்யே புத்திர்யோகே த்விமாம் ஸ்ருணு |
புத்த்யா யுக்தோ யயா பார்த்த கர்மபந்தம் ப்ரஹாஸ்யஸி || 2.39 ||

நேஹாபிக்ரமநாஸோ஽ஸ்தி ப்ரத்யவாயோ ந வித்யதே |
ஸ்வல்பமப்யஸ்ய தர்மஸ்ய த்ராயதே மஹதோ பயாத் || 2.40 ||

வ்யவஸாயாத்மிகா புத்திரேகேஹ குருநந்தந |
பஹுஸாகா ஹ்யநந்தாஸ்ச புத்தயோ஽வ்யவஸாயிநாம் || 2.41 ||

யாமிமாம் புஷ்பிதாம் வாசம் ப்ரவதந்த்யவிபஸ்சித: |
வேதவாதரதா: பார்த்த நாந்யதஸ்தீதி வாதிந: || 2.42 ||

காமாத்மாந: ஸ்வர்க்கபரா ஜந்மகர்மபலப்ரதாம் |
க்ரியாவிஸேஷபஹுலாம் போகைஸ்வர்யகதிம் ப்ரதி || 2.43 ||

போகைஸ்வர்யப்ரஸக்தாநாம் தயாபஹ்ருதசேதஸாம் |
வ்யவஸாயாத்மிகா புத்தி: ஸமாதௌ ந விதீயதே || 2.44 ||

த்ரைகுண்யவிஷயா வேதா
நிஸ்த்ரைகுண்யோ பவார்ஜுந |
நிர்த்வந்த்வோ நித்யஸத்த்வஸ்தோ
நிர்யோகக்ஷேம ஆத்மவாந் || 2.45 ||

யாவாநர்த்த உதபாநே ஸர்வத: ஸம்ப்லுதோதகே |
தாவாந்ஸர்வேஷு வேதேஷு ப்ராஹ்மணஸ்ய விஜாநத: || 2.46 ||

கர்மண்யேவாதிகாரஸ்தே மா பலேஷு கதாசந |
மா கர்மபலஹேதுர்பூர்மா தே ஸங்கோஸ்த்வகர்மணி || 2.47 ||

யோகஸ்த: குரு கர்மாணி ஸங்கம் த்யக்த்வா தநஞ்ஜய |
ஸித்த்யஸித்த்யோ: ஸமோ பூத்வா ஸமத்வம் யோக உச்யதே || 2.48 ||

தூரேண ஹ்யவரம் கர்ம புத்தியோகாத்தநஞ்ஜய |
புத்தௌ ஸரணமந்விச்ச க்ருபணா: பலஹேதவ: || 2.49 ||

புத்தியுக்தோ ஜஹாதீஹ உபே ஸுக்ருததுஷ்க்ருதே |
தஸ்மாத்யோகாய யுஜ்யஸ்வ யோக: கர்மஸு கௌஸலம் || 2.50 ||

கர்மஜம் புத்தியுக்தா ஹி பலம் த்யக்த்வா மநீஷிண: |
ஜந்மபந்தவிநிர்முக்தா: பதம் கச்சந்த்யநாமயம் || 2.51 ||

யதா தே மோஹகலிலம் புத்திர்வ்யதிதரிஷ்யதி |
ததா கந்தாஸி நிர்வேதம் ஸ்ரோதவ்யஸ்ய ஸ்ருதஸ்ய ச || 2.52 ||

ஸ்ருதிவிப்ரதிபந்நா தே யதா ஸ்தாஸ்யதி நிஸ்சலா |
ஸமாதாவசலா புத்திஸ்ததா யோகமவாப்ஸ்யஸி || 2.53 ||

அர்ஜுந உவாச

ஸ்திதப்ரஜ்ஞஸ்ய கா பாஷா ஸமாதிஸ்தஸ்ய கேஸவ |
ஸ்திததீ: கிம் ப்ரபாஷேத கிமாஸீத வ்ரஜேத கிம் || 2.54 ||

ஸ்ரீபகவாநுவாச

ப்ரஜஹாதி யதா காமாந்ஸர்வாந்பார்த்த மநோகதாந் |
ஆத்மந்யேவாத்மநா துஷ்ட: ஸ்திதப்ரஜ்ஞஸ்ததோச்யதே || 2.55 ||

து:கேஷ்வநுத்விக்நமநா: ஸுகேஷு விகதஸ்ப்ருஹ: |
வீதராகபயக்ரோத: ஸ்திததீர்முநிருச்யதே || 2.56 ||

ய: ஸர்வத்ராநபிஸ்நேஹஸ்தத்தத்ப்ராப்ய ஸூபாஸூபம் |
நாபிநந்ததி ந த்வேஷ்டி தஸ்ய ப்ரஜ்ஞா ப்ரதிஷ்டிதா || 2.57 ||

யதா ஸம்ஹரதே சாயம் கூர்மோ஽ங்காநீவ ஸர்வஸ: |
இந்த்ரியாணீந்த்ரியார்த்தே஽ப்யஸ்தஸ்ய ப்ரஜ்ஞா ப்ரதிஷ்டிதா || 2.58 ||

விஷயா விநிவர்த்தந்தே நிராஹாரஸ்ய தேஹிந: |
ரஸவர்ஜம் ரஸோ஽ப்யஸ்ய பரம் த்ருஷ்ட்வா நிவர்த்ததே || 2.59 ||

யததோ ஹ்யபி கௌந்தேய புருஷஸ்ய விபஸ்சித: |
இந்த்ரியாணி ப்ரமாதீநி ஹரந்தி ப்ரஸபம் மந: || 2.60 ||

தாநி ஸர்வாணி ஸம்யம்ய யுக்த ஆஸீத மத்பர: |
வஸே ஹி யஸ்யேந்த்ரியாணி தஸ்ய ப்ரஜ்ஞா ப்ரதிஷ்டிதா || 2.61 ||

த்யாயதோ விஷயாந்பும்ஸ: ஸங்கஸ்தேஷூபஜாயதே |
ஸங்காத்ஸஞ்ஜாயதே காம: காமாத்க்ரோதோ஽பிஜாயதே || 2.62 ||

க்ரோதாத்பவதி ஸம்மோஹ: ஸம்மோஹாத்ஸம்ருதிவிப்ரம: |
ஸம்ருதிப்ரம்ஸாத் புத்திநாஸோ புத்திநாஸாத்ப்ரணஸ்யதி || 2.63 ||

ராகத்வேஷவிமுக்தைஸ்து விஷயாநிந்த்ரியைஸ்சரந் |
ஆத்மவஸ்யைர்விதேயாத்மா ப்ரஸாதமதிகச்சதி || 2.64 ||

ப்ரஸாதே ஸர்வது:காநாம் ஹாநிரஸ்யோபஜாயதே |
ப்ரஸந்நசேதஸோ ஹ்யாஸு புத்தி: பர்யவதிஷ்டதே || 2.65 ||

நாஸ்தி புத்திரயுக்தஸ்ய ந சாயுக்தஸ்ய பாவநா |
ந சாபாவயத: ஸாந்திரஸாந்தஸ்ய குத: ஸுகம் || 2.66 ||

இந்த்ரியாணாம் ஹி சரதாம் யந்மநோ஽நுவிதீயதே |
ததஸ்ய ஹரதி ப்ரஜ்ஞாம் வாயுர்நாவமிவாம்பஸி || 2.67 ||

தஸ்மாத்யஸ்ய மஹாபாஹோ நிக்ருஹீதாநி ஸர்வஸ: |
இந்த்ரியாணீந்த்ரியார்த்தேப்யஸ்தஸ்ய ப்ரஜ்ஞா ப்ரதிஷ்டிதா || 2.68 ||

யா நிஸா ஸர்வபூதாநாம் தஸ்யாம் ஜாகர்த்தி ஸம்யமீ |
யஸ்யாம் ஜாக்ரதி பூதாநி ஸா நிஸா பஸ்யதோ முநே: || 2.69 ||

ஆபூர்யமாணமசலப்ரதிஷ்டம்
ஸமுத்ரமாப: ப்ரவிஸந்தி யத்வத் |
தத்வத்காமா யம் ப்ரவிஸந்தி ஸர்வே
ஸ ஸாந்திமாப்நோதி ந காமகாமீ || 2.70 ||

விஹாய காமாந்ய: ஸர்வாந்புமாம்ஸ்சரதி நி:ஸ்ப்ருஹ: |
நிர்மமோ நிரஹங்கார: ஸ ஸாந்திமதிகச்சதி || 2.71 ||

ஏஷா ப்ராஹ்மீ ஸ்திதி: பார்த்த நைநாம் ப்ராப்ய விமுஹ்யதி |
ஸ்தித்வாஸ்யாமந்தகாலே஽பி ப்ரஹ்மநிர்வாணம்ருச்சதி || 2.72 ||

|| இதி ஸ்ரீமத்பகவத்கீதாஸூபநிஷத்ஸு ப்ரஹ்மவித்யாயாம் யோகஸாஸ்த்ரே
ஸ்ரீக்ருஷ்ணார்ஜுநஸம்வாதே ஸாங்க்யயோகோ நாம
த்விதீயோ஽த்யாய: ||